

Φο.Δ.Σ.Α. - Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων

ΟΜΙΛΙΑ

**ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΕΔΕ**

**κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΑΓΡΙΝΙΟΥ**

Αξιότιμοι Κύριοι, Αξιότιμες Κυρίες,

Στη σημερινή μου τοποθέτηση θα ήθελα να ξεκινήσω με το θέμα των Αποβλήτων και της επιτακτικής πλέον ανάγκης για την Ολοκληρωμένη Διαχείρισή τους. Ένα θέμα που είναι κοινά γνωστό ότι παρουσιάζει 3 μοναδικά χαρακτηριστικά:

- Αποτελεί ίσως τη σημαντικότερη παράμετρο για τη διασφάλιση της κοινωνικής ευημερίας, της κοινωνικής υγείας και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής, ειδικά στα μεγάλα αστικά κέντρα.
- Είναι από τα μείζονα ζητήματα που πρέπει κανείς να διαχειριστεί αν επιθυμεί να διασφαλίσει την ακεραιότητα και προστασία του περιβάλλοντος.
- Είναι μια παράμετρος που η ΜΗ διαχείρισή της την κατατάσσει στα Απόβλητα, και η ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ διαχείρισή της της δίνει τη δυνατότητα να επιστρέψει στην Οικονομία μας.

Στα παραπάνω χαρακτηριστικά θα μου επιτρέψετε να προσθέσω ένα ακόμη... Τα **Απόβλητα αποτελούν ένα κοινό «τόπο»** τόσο για την **Κεντρική Διοίκηση**, όσο και για την **Τοπική Αυτοδιοίκηση Α' Βαθμού (τους Δήμους)** και τους **Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (Φο.Δ.Σ.Α.)**. Έναν «τόπο» που όλοι θα συμφωνήσουμε ότι είναι σημαντικός για την **Κοινωνία, την Οικονομία και το Περιβάλλον**, αλλά και έναν τόπο που πολλές φορές εκφράζονται διαφορετικές **Απόψεις, Θέσεις, Οπτικές για το πώς πρέπει να είναι**. Πολύ περισσότερο έναν «τόπο» που όλοι θα πρέπει να συγκλίνουμε και έναν «τόπο» που κρίνεται η πραγματική μας βούληση για συνεργασία και την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος.

Σήμερα, ο τομέας της διαχείρισης των αποβλήτων, αλλά και οι τομείς της ανακύκλωσης και της κυκλικής οικονομίας τοποθετούνται ψηλά στην ατζέντα

κάθε σύγχρονου και πολιτισμένου κράτους. Από το 2000 και ύστερα και ειδικότερα από το 2010 έως και σήμερα οι ρυθμοί της κατανάλωσης έχουν αυξηθεί ραγδαία με άμεση συνέπεια την αντίστοιχη αύξηση στις παραγόμενες ποσότητες αποβλήτων.

Οι ολοκληρωμένες πολιτικές διαχείρισης των αποβλήτων είναι μονόδρομος στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης. Θα πρέπει λοιπόν να υπάρξει ένας ολοκληρωμένος σχεδιασμός που να λαμβάνει υπόψη του τις σχέσεις και αλληλεπιδράσεις του ανθρώπου με την φύση. Ο πολίτης θα πρέπει να είναι ενεργός, σε μια κοινωνία που προσδοκά και που προστατεύει τα φυσικά και ανθρώπινα διαθέσιμα, ενώ παράλληλα προστατεύει και υπερασπίζεται το μέλλον των επόμενων γενεών. Για να έχουμε ένα καλό αποτέλεσμα χρειάζονται κατάλληλες δομές, λειτουργία, πρόγραμμα, έρευνες, χρηματοδοτικά εργαλεία.

Η φύση εξάλλου από μόνη της δεν παράγει απορρίμματα. Ό,τι είναι απόβλητο, στο φυσικό οικοσύστημα, από ένα ζώντα οργανισμό, αποτελεί σημαντική πρώτη ύλη για κάποιον άλλο, άρα τίποτα δεν χάνεται και συνεχίζεται με αρμονία και κυκλικότητα ο αένας ρυθμός της ζωής.

Η αλματώδης ανάπτυξη του υλικού πολιτισμού οδήγησε στην αλόγιστη εκμετάλλευση της φύσης, στη ρύπανσή της, αλλά και στη διατάραξη του κύκλου και της ισορροπίας. Συγχρόνως, στις σύγχρονες βιομηχανικές κοινωνίες με τους αυξημένους ρυθμούς παραγωγής απορριμμάτων, δεν υπάρχει καμία πιθανότητα να αφομοιωθούν τα απόβλητα με φυσικές διεργασίες, με συνέπεια την συσσώρευση μεγάλου όγκου αποβλήτων που δημιουργούν ολοένα και περισσότερα προβλήματα που χρήζουν άμεσης διαχείρισης. Και αρμόδια για την διαχείρισή τους είναι η Τοπική Αυτοδιοίκηση Α' Βαθμού.

Πάγια και αδιαπραγμάτευτη θέση της ΚΕΔΕ είναι πως η διαχείριση των Αστικών Στερεών Αποβλήτων (ΑΣΑ) είναι αποκλειστική ευθύνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' Βαθμού και ο δημόσιος χαρακτήρας της διαχείρισης των

αστικών αποβλήτων είναι συνταγματικά κατοχυρωμένος. Στο σημείο αυτό θα ήθελα να σας αναφέρω ότι κατά το παρελθόν, σε φάσεις διαβούλευσης διαφόρων νομοθετημάτων, υπήρξαν διατυπώσεις και διατάξεις από τις αρμόδιες Κεντρικές Υπηρεσίες που μας βρήκαν παντελώς αντίθετους. Καθιστούσαν την προσέγγισή τους δεόντως προσβλητική για το θεσμό του Α' Βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η αρμοδιότητα της διαχείρισης των αποβλήτων είναι αμιγώς τοπική υπόθεση και αφορά αποκλειστικά τους Δήμους. Κάθε διαφορετική νομοθέτηση επί του συγκεκριμένου θέματος καθίσταται αντισυνταγματική

Θα πρέπει λοιπόν να γίνει ευρέως αποδεκτό ότι οι Δήμοι όλα αυτά τα χρόνια δεν επιτέλεσαν ποτέ ένα ρόλο απλού συλλέκτη αποβλήτων, αλλά κατείχαν πάντα ένα πρωταγωνιστικό και ουσιαστικό ρόλο στη διαχείριση των αποβλήτων, συμβάλλοντας σε καθημερινή βάση με όλες τις δυνάμεις τους και τα μέσα που διέθεταν στη διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος και στην ανθρώπινη υγεία.

Βέβαια, στο σημείο αυτό, δεν θα μπορούσε κανείς να μην επισημάνει τη συνεισφορά των Φο.Δ.Σ.Α. (Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων) στον τομέα της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων. Μια συνεισφορά που - αν αναλογιστεί κανείς τα αποτελέσματα της μελέτης της ΕΕΤΑΑ με τίτλο «Αποτύπωση Τεχνικών και Λοιπών Υπηρεσιών των Φο.Δ.Σ.Α.» (02/2021) – είναι δεόντως σημαντική. Αρκεί να αναφερθεί μόνο ότι από την έρευνα που διενεργήθηκε διαπιστώθηκαν σημαντικές ελλείψεις των Φο.Δ.Σ.Α. σε προσωπικό, λόγω αδυναμίας προσλήψεων, καθώς και σημαντικές ελλείψεις στη λειτουργία των Υπηρεσιών τους, π.χ. Διοικητικές και Οικονομικές Υπηρεσίες.

Στο πλαίσιο των παραπάνω η ΚΕΔΕ θεωρεί αναγκαία την εφαρμογή ενός επιτυχημένου μοντέλου διαχείρισης στερεών αποβλήτων που θα βασίζεται, μεταξύ άλλων, και στην ενίσχυση του επιχειρησιακού ρόλου των Φο.Δ.Σ.Α. και στην θωράκισή τους με θεσμικές ρυθμίσεις που θα οδηγούν σε μία ευέλικτη και

βιώσιμη αποτελεσματική λειτουργία. Υπάρχει ανάγκη οι Φο.Δ.Σ.Α. να είναι «ισχυροί», «βιώσιμοι», με επαρκές προσωπικό και διασφαλισμένους πόρους για τις υποδομές διαχείρισης, προκειμένου να μπορέσουν να επιτελέσουν πραγματικά το ρόλο τους.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να αναφέρω ότι από πρόσφατη Εμπειρογνωμοσύνη της D.G. Regio, εκτιμούμε ότι αυτό που χρειάζεται είναι η ακριβής καταγραφή των προβλημάτων σχεδιασμού και εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής διαχείρισης των στερεών αποβλήτων και ένα πενταετές Σχέδιο Δράσης (Action Plan) εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής και του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου, το οποίο θα περιέχει και ένα Πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης των Δήμων και των Φο.Δ.Σ.Α. για την παροχή τεχνικής βοήθειας εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης από τους Δήμους και τους Φο.Δ.Σ.Α. Το Πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης των Δήμων και των Φο.Δ.Σ.Α. μπορεί να χρηματοδοτηθεί από το σχεδιαζόμενο Πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας δικαιούχων του ΕΣΠΑ 2021–2027.

Το προτεινόμενο πενταετές Σχέδιο Δράσης (Action Plan) και το Πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης των Δήμων και των Φο.Δ.Σ.Α. θα μπορούσε να περιλαμβάνει τα εξής:

- Η νομοθετούμενη με το Σχέδιο Νόμου Επιτροπή Συντονισμού και Καθοδήγησης Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, με την τεχνική υποστήριξη της νομοθετούμενης Ομάδας Διοίκησης Έργου, να έχει και την ευθύνη διοίκησης της εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης, με αξιοποίηση ενός ενιαίου Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ/MIS).
- Την κατάργηση της υπαγωγής στο καθεστώς των κρατικών ενισχύσεων του ελέγχου των έργων ολοκληρωμένης διαχείρισης αστικών στερεών αποβλήτων που υλοποιούνται από τους Φο.Δ.Σ.Α., οι οποίοι έχουν κοινωφελή και μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα και λειτουργούν χάριν του δημοσίου συμφέροντος.

- Τον συντονισμό και τη βελτίωση των κανόνων και των διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων. Την απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών έκδοσης αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας συστημάτων περιβαλλοντικών υποδομών.
- Την αποσαφήνιση της έννοιας και του περιεχομένου των ορισμών που χρησιμοποιούνται για τις υποδομές των έργων επεξεργασίας και την ενιαία εφαρμογή τους, με σκοπό τη δημιουργία ενός σύγχρονου και χρηστικού θεσμικού εργαλείου με τις τεχνικές προδιαγραφές των έργων διαχείρισης στερεών αποβλήτων.
- Τη διαμόρφωση σύγχρονου πλαισίου προσδιορισμού των ανταποδοτικών τελών στους Δήμους με μέτρα θεσμικού και διοικητικού χαρακτήρα.
- Τη χρηματοδότηση του αναγκαίου εξοπλισμού για την οργάνωση διακριτής συλλογής ανακυκλώσιμων αποβλήτων, τη χρηματοδότηση της ολοκλήρωσης του δικτύου υποδομών διαχείρισης αποβλήτων (ΜΕΑ, ΜΕΒΑ) από τους δικαιούχους (Δήμους και Φο.Δ.Σ.Α.) και την ενίσχυση της διαχείρισης του ρεύματος των ανακυκλώσιμων υλικών σε ενιαίο και ολοκληρωμένο δίκτυο εγκαταστάσεων επεξεργασίας υπό την εποπτεία των Φο.Δ.Σ.Α. Την αξιοποίηση του παραγόμενου compost υψηλής ποιότητας που προέρχεται από τις ΜΕΑ και ΜΕΒΑ.
- Την παροχή τεχνικής βοήθειας στους Φο.Δ.Σ.Α. για τη μελέτη, κατασκευή, λειτουργία και συντήρηση Μονάδων Ενεργειακής Αξιοποίησης των Αποβλήτων.
- Τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου των Φο.Δ.Σ.Α. και τη νομική αναγνώριση του “Δικτύου ΦΟΔΣΑ”:
- Την αναβάθμιση του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Αποβλήτων (ΟΠΣΔΑ) που έχει εκπονήσει η ΕΕΤΑΑ και τη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας του Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων με το ΟΠΣΔΑ και με όλες τις βάσεις δεδομένων που αφορούν

τη διαχείριση των αποβλήτων (όπως είναι το ΟΠΣ - ΕΣΠΑ), με τελικό στόχο ένα ενιαίο ΟΠΣ/MIS της δημόσιας πολιτικής διαχείρισης στερεών αποβλήτων.

- Την ενίσχυση του επιχειρησιακού ρόλου του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ) με την κατάλληλη στελέχωσή του.
- Τη συστηματική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ωφελούμενου πληθυσμού από τους Δήμους στον τομέα της ανακύκλωσης, της επαναχρησιμοποίησης και του διαχωρισμού των βιοαποβλήτων στην πηγή.
- Πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης των Δήμων και των Φο.Δ.Σ.Α. που θα περιέχει την παροχή τεχνικής βοήθειας για τα ακόλουθα:
 1. την καταγραφή των αρμόδιων υπηρεσιών των Δήμων και των υπηρεσιών των Φο.Δ.Σ.Α., την εκπόνηση προτύπων οργάνωσης, στελέχωσης και λειτουργίας των υπηρεσιών αυτών κατά κατηγορία Δήμων και Φο.Δ.Σ.Α. και τη διατύπωση εισηγήσεων προς τα αρμόδια Υπουργεία, οι οποίες θα αφορούν τη λήψη των αναγκαίων κανονιστικών, διοικητικών, οικονομικών και λοιπών μέτρων για την εφαρμογή των προτύπων αυτών (περιλαμβανομένης της ενίσχυσης της στελέχωσής τους με εξειδικευμένο προσωπικό) και για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας των Δήμων και των Φο.Δ.Σ.Α.στη διαχείριση των αποβλήτων,
 2. τη διασφάλιση των προϋποθέσεων, των όρων και των πόρων για την εφαρμογή των διατάξεων του Ν.4819/2021 ως εξής:
 - εκπόνηση προδιαγραφών και προτύπων εφαρμογής των διατάξεων του νόμου που αφορούν τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις, τη διαδικασία άρνησης αποδοχής προϊόντων, το σύστημα «πληρώνω όσο πετάω», το τέλος ταφής και το Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων των άρθρων 16, 19, 37, 38 και 56 του νόμου, αντίστοιχα, και συμβουλευτική υποστήριξη των Δήμων και των Φο.Δ.Σ.Α.για την εφαρμογή τους,

- εκπόνηση κατά κατηγορία Δήμων και Φο.Δ.Σ.Α. προτύπων οργάνωσης, στελέχωσης, λειτουργίας και εξοπλισμού των δομών και των οργανωμένων χώρων που καλούνται να δημιουργήσουν, όπως είναι τα Κέντρα Δημιουργικής Επαναχρησιμοποίησης Υλικών (ΚΔΕΥ), τα Πράσινα Σημεία (ΠΣ), τα Κέντρα Ανακύκλωσης, Εκπαίδευσης, Διαλογής στην Πηγή (ΚΑΕΔΙΣΠ), οι Γωνιές Ανακύκλωσης (ΓΑ) και οι εγκαταστάσεις συγκέντρωσης αμιάντου και λοιπών επικίνδυνων αποβλήτων και συμβουλευτική υποστήριξη των Δήμων και των Φο.Δ.Σ.Α. για τη διασφάλιση της χρηματοδότησης της δημιουργίας και της λειτουργίας των δομών και των χώρων αυτών,
 - παροχή τεχνικής βοήθειας στους Δήμους και τους Φο.Δ.Σ.Α. με στόχο i) την προμήθεια του αναγκαίου εξοπλισμού και οχημάτων και τη διασφάλιση της χρηματοδότησής τους, για την εφαρμογή της χωριστής συλλογής αποβλήτων των άρθρων 25, 27 και 50 του νόμου και ii) την αναβάθμιση της λειτουργίας των Κέντρων Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ).
3. την υποστήριξη των αρμόδιων δημοσίων φορέων επιστημονικής και τεχνικής υποστήριξης των Δήμων και των Φο.Δ.Σ.Α. (ΕΕΤΑΑ και Δίκτυο ΦΟΔΣΑ) για τη δημιουργία helpdesk, τη δικτύωση των αρμόδιων στελεχών των Δήμων και των Φο.Δ.Σ.Α., τη συνεχή κατάρτιση και συμβουλευτική υποστήριξή τους και τη διοίκηση – παρακολούθηση – αξιολόγηση του Προγράμματος Συλλογικής Υποστήριξης.

Είναι αυτονόητο ότι το τέλος ταφής του άρθρου 38 του Ν.4819/2021, οι κυρώσεις του άρθρου 66 και τα πρόστιμα του άρθρου 70 του ίδιου νόμου επιβάλλονται σε Δήμους και Φο.Δ.Σ.Α. μόνο μετά την εκπόνηση και εφαρμογή του ανωτέρω Σχεδίου Δράσης και ιδίως του Προγράμματος Συλλογικής Υποστήριξης των Δήμων και των Φο.Δ.Σ.Α. και την έκδοση σχετικής διαπιστωτικής πράξης, δηλαδή αφού η Πολιτεία εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της.

Αξιότιμοι Κύριοι, Αξιότιμες Κυρίες,

Επανέρχομαι στο σημείο από το οποίο ξεκίνησα στην αρχή της παρούσας Τοποθέτησής μου... «Τα Απόβλητα αποτελούν ένα κοινό τόπο τόσο για την Κεντρική Διοίκηση, την Τοπική Αυτοδιοίκηση Α' Βαθμού, τους Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων... «Έναν τόπο που όλοι θα πρέπει να συγκλίνουμε και έναν τόπο που κρίνεται η πραγματική μας βούληση για συνεργασία και την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος». Με γνώμονα αυτό, η Κεντρική Διοίκηση θα πρέπει να σταθεί δίπλα στους Δήμους της Χώρας και να αντιληφθεί το μέγεθος και το βάρος που καλούνται να σηκώσουν στα ζητήματα της Διαχείρισης των Αποβλήτων και της προστασίας του Περιβάλλοντος.

Σας διαβεβαιώνουμε τέλος ότι ο Α' Βαθμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα συνεργαστεί με τις Κεντρικές Υπηρεσίες, όπου απαιτείται, προκειμένου να κερδηθεί η μάχη για την Ανακύκλωση, την προώθηση της Κυκλικής Οικονομίας, την προστασία του περιβάλλοντος και τη διασφάλιση της ανθρώπινης υγείας. Μια μάχη που εμείς οι Δήμοι δίνουμε καθημερινά και ξέρουμε καλύτερα από όλους πως μπορεί να κερδηθεί.

Σας ευχαριστώ.